

Alarmen afblæst

Weekendavisen 14.09.2007

1959-2007. I en kælder under en skole i Søllerød ligger en lomme af angst og kold krig. Men den historie slutter i dag.

af Pernille Stensgaard

En advarsel om død og ulykke ligger gemt væk i skolens kælder på 48. år. Under legende børn og normalitet ligger en lukket lomme, der handler om krig og kaos. Pedellen låser døren op og går i forvejen ned ad den lange gang, der løber i skolens fulde længde. Den er så lang, at man ikke kan se enden på den. Halvvejs nede låser han nye døre op, og dér står kasserne stablet op i et betonrum med lavt til loftet. De flyttede ind samtidig med Vangeboskolens første elever, i 1959, og har stået der siden som urovækkende tegn på, at noget kunne gå katastrofalt galt. Selv i Søllerød. Selv i en smuk og moderne skole tegnet af de unge superarkitekter Henning Larsen, Gert Bornebusch, Max Brüel og Jørgen Selchau. I dette overskudsphænomen lå indbygget en konstant krigsangst.

Danmark var ikke en hyggekrog i halvtredserne, men et led i en storpolitisk terrorbalance, der havde betydning for ganske almindelige menneskers liv. Skolebørns liv. Betondækket mellem skolen og kælderen er en halv meter tykt, dobbeltarmeret og bombesikkert, og klasseværelserne er udtrykkeligt tegnet til at kunne ryddes og bruges som sengestuer. De tunge trækasser indeholder et komplet og fuldt funktionsdygtigt nødhospital til 250 mennesker. Der er bleer, hygiejnebind og natkjoler, metalsenge med fjedre og hvide krølulds Madrasser, stenvarmedunke, skørter, armkrykker med dupsko, tæppebankere, æggebægre, kørebåre, skohorn, barberkoste, spejle, neglebørster, transfusionsstativer, urinkrucker.

En kasse indeholder: »5 sæt Madsens vandfåde, 10 underdele til Madsens vandfåde, 5 sæt indsats-skåle«. På en anden står: »Gebisskåle, tættekam, tandkrus, vandfåde, håndsæbe à 50 gram, badesæbe à 100 gram«.

Hele operationsstuer er sirligt pakket ned med alle instrumenter og kæmpe lamper. Der er nødbelysning og rødt brandslukningsudstyr i metal. Sterilt, indpakket operationsbeklædning lige til at iføre sig. En kasse benklæder er afsendt af Medicinalnævnet, Lagret, Trekronergade 149. Der er narkoseapparat og en tung sækkevogn af træ, som man i dag skulle bruge en anden sækkevogn til at flytte. Hospitalet skulle kunne transporteres og stilles op forskellige steder.

»Jeg tog mine elever med herved i historietimerne, når vi havde om Den kolde Krig,« siger skolelærer Early Humle, der blev ansat i 1970. »Men kun de store. Det var for uhyggeligt for de små.«

(...)

Ny, underlig, pletvis krig

Danmark begynder at afmontere nødhospitalerne, da Den kolde Krig slutter, men der er også sket andre afgørende ting siden 1950'erne: flere hospitaler, flere sengepladser, flere læger.

»Nødhospitalerne var beregnet til større epidemier og ofre for krig. I dag kan det klares på vores normale hospitaler, der kan skaleres op ved ulykker fremfor at skulle i kælderen og pakke noget op, ingen har set i mange år. I dag mangler vi hænder, ikke udstyr som dengang,« siger overlæge Jan Nørtved, enheden for akut medicin og sundhedsberedskab i Region Hovedstaden.

»De var også tænkt som lokale felthospitaler, hvis en landsdel blev afsnøret eller isoleret fra resten af landet. I dag gør fly- og helikoptertransport det muligt at flytte folk til hospitalet hurtigt i stedet for at flytte hele hospitalet ud til dem.« Og netop i år er aftalen mellem Beredskabsstyrelsen Sjælland og Region Hovedstaden om hjælp til at oprette nødhospitaler i Storkøbenhavn opsagt. Det er slut med Den kolde Krig og dens gammeldags tunge kasser i kældre og på lofter. Man rydder op efter den og forbereder sig på en ny, underlig, pletvis krig.

Pedellen låser sig baglæns ud af kælderen. Han glæder sig til at kunne disponere over de gode rum, skolen har savnet i alle de år. Historien endte godt her i landet: ingen af de 48 kostbare hospitaler à 200-250 patienter er nogensinde blevet oprettet.

I lærerværelset siger Early Humle: »Der sidder ikke længere en dyb krigsangst i børn, som der gjorde, da jeg var barn i 50'erne, og vi hver især gik hjem fra skole med en lille nødpakke i brunt papir, der skulle opbevares i beskyttelsesrummet. Jeg tror nok, der var beskojtere i, men vi åbnede den jo aldrig. Det måtte vi kun i krig. Vi var så bange.«